

Antoni KRAUZ

Uniwersytet Rzeszowski, Polska

Nowe wydanie terroryzmu z wykorzystaniem broni CBRN we współczesnej cywilizacji śmierci

1. Cztery oblicza terroryzmu groźnej broni CBRN

Terroryzm chemiczny, biologiczny, radiologiczny i nuklearny to w chwili obecnej cztery nowe możliwe oblicza terroryzmu posiadającego możliwości wykorzystania broni masowego rażenia w nowym wydaniu – CBRN. W globalnym świecie ta forma walki obecnie we wszystkich dziedzinach życia wzbudza największy niepokój i strach – i nie bez powodu. Poprzez działanie terrorystyczne wykorzystanie któregośkolwiek z czterech rodzajów broni CBRN otwiera drzwi już nie tylko do szantażu, ale także do fizycznego, długotrwałego wyniszczenia życia biologicznego na ziemi. Terroryzm odwołuje się również także do jednego z najbardziej charakterystycznych dla XXI wieku zjawisk – do rzeczywistości wirtualnej. Współczesny świat masowo powiązany jest z sieciami komputerowymi, gdzie ujęcia wody pitnej, oczyszczalnie ścieków, szpitale i elektrownie atomowe zależne są od sprawnego działania sieci komputerowych. To komputer może obecnie stać się kolejnym narzędziem broni masowego rażenia. Terroryzm staje się wszechobecnym zagrożeniem na naszym e-globie [zob. szerzej Olak, Krauz 2014: 279–300]. Terroryci są nie tylko nieuchwytni, ale także uderzają z pozycji, którą niezwykle trudno jest zaatakować. Jest to przeciwnik nierozpoznawalny, wmieszany w tłum, niekiedy są to dzieci w wieku do 12 lat (zdjęcie 1, 2). Pomijając kwestię użycia broni masowego rażenia w kolejnej III wojnie – obecny światowy terroryzm staje się jednym z największych globalnych zagrożeń [<http://www.liedel.pl>]. Zagrożenie to nadchodzi gwałtownie, jest nieprzewidywalne, nieobliczalne, gdyż może dotyczyć wszystkich obszarów, regionów, kontynentów, gdzie sytuacja ulegnie destabilizacji [MON 2001: 103]. Należy zadać sobie pytania: Czy w obecnej cywilizacji śmierci życie biegnie na krawędzi pokoju? Czy wojny? Czy świat polityki, mimo różnych organizacji pokojowych, sprzeciwu opinii publicznej, staje się bezradny, opieszły, głuchy, przyzwalający na tego typu działania w interesie powiązań finansjery ekonomiczno-gospodarczej, np. obecna wschodnia Ukraina. Wydarzenia z dnia 17 lipca 2014 r. dotyczące zestrzelenia malezyjskiego samolotu pasażerskiego z 298 pasażerami na pokładzie (w tym 80 dzieci) na granicy ukraińsko-rosyjskiej są tego naocznym przykładem. Terroryzm nie ma ściśle określonych obszarów działania. Nie uznaje granic na lądzie, powietrzu ani na morzu, zdarza się o każ-

dej godzinie, uderza w punkty słabe lub newralgiczne w systemie obrony narodowej. Jego sprawcy pozostają w ukryciu, wspomagani przez potężne, dysponujące dużymi funduszami i potencjałem militarnym organizacje, rozsiane po świecie i zróżnicowane pod względem politycznym [Luis 2008: 32]. Współczesny terroryzm cechuje strach, przemoc, agresja, ataki na niewinnych ludzi, w tym kobiety i dzieci, postępowanie wbrew ich woli, naruszanie godności osobistej i podstawowych praw człowieka.

Fot. 1. Wykorzystywane dzieci jako terroryści (przeciwnik – dzieci)¹

Fot. 2. Skutki wybuchu samochodu pułapki (największe skupiska ludzi)

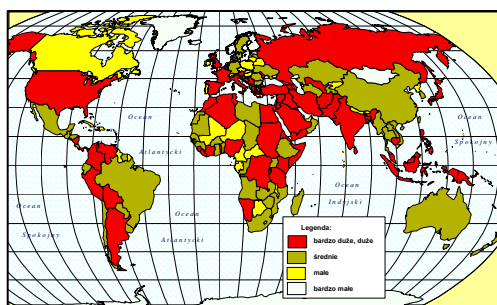
Przykład ataku na bazę Camp Charlie w Al Hillah w trakcie którego 58 żołnierzy dywizji zostało rannych, w tym 7 polskich, 1 amerykański zostali ewakuowani helikopterami do Bagdadu. Jednocześnie w trakcie ataku zginęło 2 lokalnych cywili, 44 zostało rannych oraz zburzono 14 domów (sytuacja po ataku z dnia 18 lutego 2004 r.).

2. Najkrwawsze wybrane zamachy terrorystyczne w liczbach

Terrorystą jest każdy, kto dokonuje agresji na bezbronną ludność, niezależnie od wieku i koloru skóry. Terroryści posługują się szantażem, naruszają obowiązujący porządek prawny, postępują okrutnie i bezwzględnie, są zupełnie obojętni na cierpienia osób postronnych, przypadkowych. Charakteryzuje ich nie tylko brak szacunku dla cudzego życia, ale i dla własnego. Ostatnio obserwujemy pojawianie się coraz częściej terrorystów samobójców, fanatyków [Borucki 2002: 3–5]. W ciągu ostatnich lat miało miejsce tysiące ataków terrorystycznych na całym świecie. Niestety, wszystkie ataki były wymierzone w człowieka. Zginęły tysiące bezbronnych ludzi, w tym kobiet i dzieci (skutki są bardziej drastyczne niż te prezentowane na fotografiach 1 i 2). Istnieje kilkadziesiąt organizacji terrorystycznych, które aby osiągnąć swoje zamierzone cele, nie cofną się

¹ Zdjęcia 1, 2 zostały udostępnione przez żołnierzy zawodowych (kolegów) skierowanych do Iraku w 2004 r. uczestniczących i wykonujących zadania bojowe bezpośrednio w miejscach zdarzenia jak wyżej, w polskiej strefie odpowiedzialności. Powyższe sytuacje przedstawiają skutki detonacji ładunków wybuchowych broni konwencjonalnej stosowanej przez terrorystów.

przed niczym. Nie martwią się ani o stan miejscowej ludności, ani o ryzyko skażenia środowiska. Ich cel, który uświęca środki, to każda **ŚMIERĆ**. Przyjmuje się, że w pełni zjawisko terroryzmu pojawiło się w latach 60. XX w., wówczas nabrało charakteru znanego obecnie, z czasem stało się jednym z najgroźniejszych zjawisk cywilizacyjnych. Współczesny świat nie obawia się wojny, lecz terrorysty i zamachu terrorystycznego. Liczba zamachów terrorystycznych od 1983 r. przekroczyła już 10 tys. [<http://www.stosunkimiedzynarodowe.info>], w przeliczeniu jest to średnio 480 zamachów na rok. Rośnie liczba organizacji, od 1995 r. udział religijnych grup terrorystycznych wyniósł 46% ogółu znanych i aktywnych organizacji terrorystycznych. Stanowi to 26 grup religijnych w większości muzułmańskich na 56 organizacji aktywnych [Madej 2001: 24,31].

Rys. 1. Zagrożenie terrorystyczne na kontynentach na początku XXI wieku

Źródło: B. Góralczyk, *W jakim świecie będziemy żyli według Raportu UNESCO, „Polska 2000 Plus”*, nr 2/2000, Warszawa.

Na podstawie rys.1 można stwierdzić, iż glob ziemski XXI w. nie jest wolny od możliwego ataku terrorystycznego. Ich liczba, okrucieństwo, nieobliczalność ciągle wzrasta, współczesna **cywilizacja śmierci** staje się rzeczywistością. Oto tylko niektóre dotychczasowe przykłady:

- 17.07.2014 r. – zamach terrorystyczny zaliczany do tragedii międzynarodowej, zestrzelenie nad Ukrainą pociskiem rakietowym ziemia-powietrze pasażerskiego samolotu malezyjskiego z 298 osobami, w tym 80 dzieci;
- 18.10.2007 r. – najkrwawszy zamach terrorystyczny w Pakistanie, zamach na premier Benazir Butto, zginęło ponad 130 osób;
- 11.07.2006 r. – zamachy terrorystyczne na pociągi i stacje kolei podmiejskich w Bombaju, ponad 200 osób zginęło, około 800 zostało rannych;
- 11.03.2004 r. – zamach bombowy w Madrycie, zginęło w nim 191 osób, a ponad 1800 zostało rannych;
- 1–3.09.2004 r. – zamach terrorystyczny na szkołę w Biesłanie, w Osetii Północnej, ponad trzystu zakładników zginęło podczas szturm, w tym kobiety i dzieci;

- 11.09.2001 r. – seria czterech ataków na World Trade Center i Pentagon, w zamachu zginęło około 3000 osób;
- 07.08.1998 r. – wybuchy bomb w ambasadach USA w Tanzanii oraz Kenii, zginęły 224 osoby, a ponad 4500 zostało rannych.

To tylko niektóre dane przedstawiające różnorodne cele, obiekty i miejsca ataku terrorystów świadczące o niespotykanym zasięgu, fanatyzmie, eskalacji śmierci, przestępczości, pogardzie dla każdego życia ludzkiego.

3. Stosowane procedury w przypadku ataku bioterrorystycznego

W obecnym świecie wiedzy obok dotychczasowej wojny klasycznej sukcesywnie pojawia się nowy jej wymiar, tj. wojna terrorystyczna, bioterrorystyczna, gdzie środowiskiem pola walki staje się globalna przestrzeń infrastruktury krytycznej. Mimo działań zapobiegawczych ryzyko ataku biologicznego nie może być zupełnie wyeliminowane. Przygotowanie do likwidacji skutków ewentualnego ataku wymaga, oprócz nabycia odpowiedniego sprzętu i zapewnienia zapasów leków, opracowania odpowiednich procedur [Chomiczewski, Kocik, Szkoła 2002: 101]. W walce ze skutkami ataku bioterrorystycznego najważniejsze jest wczesne wykrycie użytego czynnika biologicznego, co umożliwi natychmiastowe zastosowanie środków profilaktycznych w postaci szczepionek lub antybiotyków o szerokim spektrum działania. Schemat postępowania i współpracy w przypadku zagrożenia niebezpieczną chorobą zakaźną oraz bioterroryzmem jest następujący [Kępka 2009: 238; <http://www.gis.gov.pl>]:

1. Zgłoszenia przypadku zachorowania lub podejrzenia o zachorowanie dokonują: lekarz pierwszego kontaktu, lekarz pogotowia ratunkowego lub lekarz w szpitalu. Lekarz podejrzewający zakażenie niebezpieczną chorobą zakaźną powiadamia telefonicznie Powiatowego Inspektora Sanitarnego (PIS).
2. PIS powiadamia telefonicznie Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (WIS), Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego (PCZK), Policję, Państwową Straż Pożarną (PSP) oraz dyrektora właściwego terenowo szpitala. Służby te powiadamiają przedstawicieli kolejnych ogniw.
3. Wojewódzki Inspektor Sanitarny (WIS) powiadamia Głównego Inspektora Sanitarnego (GIS), Centrum Zarządzania Kryzysowego Wojewody, Komendę Wojewódzką Policji i PSP. Następnie Centrum Zarządzania Kryzysowego Wojewody powiadamia Krajowe Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności.
4. Główny Inspektor Sanitarny powiadamia Ministra Zdrowia oraz Państwowy Zakład Higieny lub inny instytut naukowo-badawczy i Krajowe Centrum Koordynacji Ratownictwa i Ochrony Ludności.
5. Minister Zdrowia i Szef Obrony Cywilnej Kraju (OCK) powiadamiają Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, który powiadamia Przewodniczącego Komitetu Rady Ministrów ds. Zarządzania w Sytuacjach Kryzysowych.

6. W przypadku np. otrzymania nieoznakowanej przesyłki zawierającej nieidentyfikowane materiały, jak: proszek, szmatka itp., co mogłoby wskazywać na atak bioterrorystyczny – należy postępować zgodnie z zasadami postępowania z przesyłkami niewiadomego pochodzenia.
7. Postępowanie w szpitalu z chorym, podejrzanym o szczególnie niebezpieczną chorobę, regulują wytyczne konsultanta krajowego w zakresie chorób zakaźnych.
8. Postępowanie ze zwłokami regulują odpowiednie przepisy sanitarne.
Jak postępować, co robić w sytuacji zagrożenia. Ogólne zasady w przypadku otrzymania podejrzanego przesyłki [<http://www.abw.gov.pl/portal...>]:
 - *co powinno wzbudzić podejrzenia*: brak nadawcy, brak adresu nadawcy, przesyłka pochodzi od nadawcy lub z miejsca, którego się nie spodziewamy;
 - *jeśli otworzyliśmy przesyłkę, a jej zawartość wydaje się podejrzana*: należy wyłączyć system wentylacji i klimatyzacji, zamknąć okna;
 - *jeśli przesyłka wydaje ci się podejrzana, nie otwieraj jej*: umieść tę przesyłkę w grubym worku plastikowym i szczelnie go zamknij. Worek ten umieść w drugim grubym plastikowym worku, ten również szczelnie zamknij – zawiąż supeł i zaklej taśmą klejącą. Paczki nie przenoś, najlepiej by pozostała na miejscu. Powiadom lokalny posterunek policji lub straż pożarną. Służby te podejmują wszystkie niezbędne kroki w celu zabezpieczenia przesyłki;
 - *jeśli otworzyłeś paczkę, a jej zawartość wydaje się podejrzana*: nie naruszaj jej zawartości, nie rozsypuj, nie przenoś, nie dotykaj, nie wąchaj, nie powoduj ruchu powietrza w pomieszczeniu. Zaklejony worek umieść w drugim worku, zamknij go i zaklej. Dokładnie umyj ręce, powiadom lokalną jednostkę policji lub straż pożarną i stosuj się do ich wskazówek. Po przybyciu właściwych służb stosuj się do ich zaleceń.

4. Krajowy system antyterrorystyczny – przegląd problematyki

Polska ratyfikowała europejską konwencję o zwalczaniu terroryzmu z 27 stycznia 1977 r. Ratyfikowane zostały także inne konwencje: tokijska, haska, montrealaska, rzymska, o ochronie dyplomatów, o braniu zakładników, prawie morza oraz przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej. Polska ponadto zawarła kilkadziesiąt umów bilateralnych z innymi państwami europejskimi i pozaeuropejskimi na szczeblu rządowym i resortowym. Pomimo tego polski system antyterrorystyczny daleki jest od stanu właściwego. Podkreślić należy fakt prowadzenia intensywnych prac nad doskonaleniem mechanizmów przeciwdziałania zagrożeniom terrorystycznym. Między innymi w ramach międzyresortowego zespołu do spraw zagrożeń terrorystycznych opracowany został dokument strategiczny *Narodowy Program Antyterrorystyczny Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2011–2016*. Określa on podstawowe kierunki polityki antyterrorystycznej oraz przedstawia rolę poszczególnych resortów, służb i instytucji w realizacji zadań w zakresie rozpoznawania, przeciwdziałania i zwalczania

zagrożeń terrorystycznych, ponadto skutecznej neutralizacji i usuwania skutków ewentualnych zamachów terrorystycznych. Definiuje zasady, formy i środki dotychczasowego zaangażowania oraz przedstawia priorytety i plany działań, które podejmowane będą w najbliższych latach w zakresie walki z terroryzmem. Podejmowane są również inicjatywy mające na celu doskonalenie komunikacji ze społeczeństwem i jego edukację w zakresie profilaktyki antyterrorystycznej.

5. Wojewódzki system przeciwdziałania terrorystycznym zagrożeniom CBRN

Wydarzenia z 11 września uświadomiły nam, że terroryzm jest zjawiskiem globalnym. Zamachy w Nowym Yorku i Waszyngtonie wniosły nową dramatyczną jakość w nasze myślenie o bezpieczeństwie. Zagrożenie ze strony bioterroryzmu jest realne, bezpośrednie i przybierające na sile. Terroryzm biologiczny stał się realną groźbą. Terrorystom nie wystarczają już ładunki wybuchowe, broń palna. Sięgają po broń działającą cicho, niedostrzegalnie, a dla ofiar niezwykle dotkliwie. Z roku na rok wzrasta liczba zabitych i rannych w międzynarodowych atakach terrorystycznych. Stąd konieczne stały się działania obronne całego świata, którego głównym celem jest zapobieganie aktom terrorystycznym, zanim nastąpią. Zagrożenia związane z użyciem broni biologicznej stanowią duże wyzwanie dla instytucji włączonych w proces reagowania. Ważne jest stałe monitorowanie zjawisk mogących stanowić źródło zagrożeń, dokonanie bilansu dostępnych zasobów ludzkich i sprzętowych, a także uświadamianie społeczeństwa i powszechna edukacja w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom [Kępka 2009: 152]. Przyczyni się to do skuteczniejszego zwalczania zagrożeń terrorystycznych, gdyż ludzie będą wiedzieli, co i jak należy robić. Musimy zdać sobie sprawę, że broń biologiczna użyta w optymalnych warunkach klimatycznych, przeciwko nieprzygotowanej na to ludności danego kraju, może spowodować ogromny chaos i śmierć wielu milionów osób w skali globalnej.

Bioterroryzm jest to rodzaj terroryzmu z użyciem środków pochodzenia biologicznego. Dotychczas zainteresowanie tą bronią było ograniczone. Była ona produkowana głównie w laboratoriach wojskowych. Istnieją jednak obawy, że bioterrorystyci użyją broni biologicznej przeciwko człowiekowi. Uwolnienie, groźba uwolnienia lub udawanie uwolnienia substancji biologicznych mają na celu zranienie, zabicie ludzi, zwierząt bądź wywarcie negatywnego wpływu na środowisko, społeczeństwo, chociażby takiego jak wywołanie paniki. Możliwość użycia broni biologicznej będzie wzrastać wraz z postępowaniem procesów globalizacji. Szkody, jakie mogą powstać w wyniku takiego ataku, mogą być olbrzymie. Broń biologiczna jako jedyna jest bronią samorozprzestrzeniającą się. Dlatego też istnieje potrzeba podjęcia działań organizacyjno-przygotowawczych przez organy administracji cywilnej, wojskowej, które przyczynią się do podniesienia poziomu bezpieczeństwa obywateli. Przy zagrożeniu biologicznym spowodowanym działaniami bioterrorystycznymi konieczne są badania

wielokierunkowe. Należy w tej sytuacji posługiwać się zasadami dochodzenia epidemiologicznego. Do podejrzanych cech epidemiologicznych zachorowań należy zaliczyć [<http://www.wsse.rzeszow.pl...>]:

- duża liczba zachorowań z podobnym zespołem objawów, o nieustalonej przyczynie w dotychczas zdrowej populacji. Ciężki przebieg, zwłaszcza z towarzyszącą gorączką lub objawami ze strony układu oddechowego lub pokarmowego, duża liczba przypadków śmiertelnych. Jednostka chorobowa niezwykła na danym terenie lub o porze roku (nie endemiczna);
- choroba endemiczna w danej populacji, w szczególności poza sezonem największego nasilenia zachorowań lub o nietypowych cechach (nietypowy wiek). Pojedyncze przypadki chorób niezwykle rzadkich (ospa prawdziwa, gorączki krwotoczne, postać płucna węgla, dżuma, tularemia) lub uzasadnione podejrzenia takiej choroby;
- słaba lub brak odpowiedzi na rutynowe leczenie. Potwierdzony laboratoryjnie nietypowy szczep mikroorganizmu (nietypowe cechy biochemiczne, genetyczne, brak oporności na antybiotyki). Stwierdzony laboratoryjnie ten sam typ czynnika etiologicznego na odległych w terenie ogniskach zachorowania;
- nietypowe drogi przenoszenia (woda, żywność, aerozol) wskazujące na celowe skażenie źródeł wody pitnej lub żywności. Mniejsza liczba zachorowań wśród przebywających stale w pomieszczeniach szczelnie zamkniętych, nieklimatyzowanych lub o systemie klimatyzacji z filtracją powietrza. Kierunek wiatru, skupiska przypadków zachorowań po stronie zawietrznej;
- rozkład przypadków zachorowań w czasie i przestrzeni wskazujący na punktowe źródło ekspozycji: duża liczba jednoczesnych przypadków na ograniczonym terenie, krzywa epidemiczna nagle wznosi się i opada w krótkim czasie.

Pełny akredytowany zakres badań dotyczących podejrzanych cech epidemiologicznych może być wykonywany w laboratoriach każdej Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w kraju. Na terenie województwa podkarpackiego placówka WSSE tego typu istnieje w Rzeszowie [tamże]. W jej skład wchodzi Oddziały Laboratoryjne, które są umiejscowione w: Rzeszowie, Przemyślu, Sanoku, Tarnobrzegu i posiadają laboratoria: diagnostyki medycznej, higieny żywności i żywienia, higieny komunalnej, higieny pracy, analiz instrumentalnych. Ponadto Oddziały Laboratoryjne w Rzeszowie, Sanoku posiadają laboratorium pomiarów promieniowania. Dodatkowo Oddział Laboratoryjny w Tarnobrzegu posiada laboratorium hałasu i wibracji. Występuje jeszcze Regionalne Laboratorium Badań Żywności Genetycznie Modyfikowanej w Tarnobrzegu. Do praktycznego wykonania zadań w czasie wystąpienia sytuacji kryzysowej (zagrożenia biologicznego) Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny (PPWIS) dysponuje plutonem sanitarno-epidemiologicznym w Rzeszowie oraz plutonami analiz laboratoryjnych w Oddziałach Laboratoryjnych Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej (WSSE) w Tarnobrzegu, Sanoku i Przemyślu. Plutony w ramach województwa wykonują laboratoryj-

ne kontrole nad mikrobiologicznym zakażeniem żywności, surowców żywnościowych i wody do picia. Również prowadzą badania mikrobiologiczne u osób podejrzanych o zakażenie lub zatrucie pokarmowe oraz narażonych na działanie innego czynnika zakaźnego. Wykonują pomiary analizy zawartości substancji chemicznych w atmosferze, wodzie, paszy, żywności, glebie i roślinności. Określają rodzaj i stopień promieniowania substancji promieniotwórczych zawartych w atmosferze, wodzie i żywności. Ponadto na Podkarpaciu oprócz ww. sił i środków do tego typu zadań mogą być wykorzystane samochody ratownictwa chemicznego, które posiadają Jednostki Ratownictwa Gaśniczego (JRG): JRG Nowa Sarzyna – 1 samochód ciężki; JRG nr 1 Dębica, JRG nr 2 Rzeszów, JRG Sanok – 3 samochody średnie; JRG Jasło, JRG Krosno, JRG Przemyśl, JRG nr 2 Stalowa Wola, JRG Tarnobrzeg – 5 samochodów lekkich. Również w przypadku zagrożenia w ramach współpracy na terenie województwa podkarpackiego Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Leżajsku [<http://www.kppsp.lezajsk.pl>] posiada na wyposażeniu Lekki Samochód Rozpoznania Chemicznego z modułem rozpoznania biologicznego i radiologicznego (SLR-CHEM). Jest on przeznaczony do identyfikacji zagrożeń CBRN. Jako jeden z szesnastu tego typu pojazdów w kraju wykorzystywany jest do: rozpoznawania zagrożeń biologicznych, radiologicznych i chemicznych; oceny sytuacji potencjalnie niebezpiecznych; likwidacji niewielkich źródeł skażeń; działań pomocniczych dla innych podmiotów ratowniczych; działań zintegrowanych ze Specjalistyczną Grupą Ratownictwa Chemicznego. Wyposażenie pojazdu stanowią urządzenia pomiarowe przeznaczone do wykrywania zagrożeń natury biologicznej, radiologicznej, chemicznej. Są to np. przyrząd SMART TEST (BIO AGENT TEST), wykonuje proste testy do wykrywania substancji biologicznych, np. węglik, botulina, rycyna, dżuma.

Literatura

- Borucki M. (2002), *Terroryzm, zło naszych czasów*, Warszawa.
- Chomiczewski K., Kocik J., Szkoda M.T. (2002), *Bioterroryzm, zasady postępowania lekarskiego*, Warszawa.
- Góralczyk B. (2000), *W jakim świecie będziemy żyli według Raportu UNESCO, „Polska 2000 Plus”*, nr 2, Warszawa.
- Kępka P. (2009), *Bioterroryzm, Polska wobec użycia broni biologicznej*, Warszawa.
- Luis A., Villamarin Pulido (2008), *Sieć Al.-Kaida*, Warszawa.
- Madej M. (2001), *Międzynarodowy terroryzm polityczny*, Warszawa.
- MON (2001), *Walka z terroryzmem we współczesnym świecie*, Pruszków.
- Necas P., Kozaczuk F., Olak A., Krauz A. (2012), *Edukacja a poczucie bezpieczeństwa*, ISBN 978-83-63359-12-6.
- Olak A., Krauz A. (2014), *Zjawisko terroryzmu we współczesnym świecie*, red. B. Durkech, St. Kocan, J. Piwowarski, W. Porada, „Kultura Bezpieczeństwa. Nauka – Praktyka – Refleksje”, Kraków, nr 15/1-6, ISSN 2299-4033.
- „Rzeczpospolita”, art. pt. *Terroryzm*, dodatek specjalny, z dnia 18.08.2005 r.

<http://www.liedel.pl> (29.06.2014).

<http://www.stosunkimiedzynarodowe.info> (29.06.2014).

<http://www.abw.gov.pl/portal/CAT/224/555/Poradniki.html> (30.06.2014).

http://www.wsse.rzeszow.pl/index.php?option=com_content&view=frontpage&Itemid=69
(30.06.2014).

<http://www.gis.gov.pl> (29.06.2014).

<http://www.kppsp.lezajsk.pl> (30.06.2014).

Streszczenie

W zamieszczonym artykule dokonano krótkiej charakterystyki problematyki zagrożeń i niebezpieczeństw spowodowanych rozwojem terroryzmu globalnego. Przedstawiono podejmowane próby ataków terrorystycznych, prowadzonej wojny terrorystycznej skierowanej na ludność z różnych obszarów, regionów i kontynentów o zasięgu globalnym. Przedstawiono rozwój zagrożeń ze strony broni masowego rażenia w nowym wydaniu CBRN. Omówiono przykładowy model krajowego i wojewódzkiego systemu przeciwdziałania terrorystycznego na wypadek zagrożeń CBRN.

Słowa kluczowe: terroryzm, bioterroryzm, broń CBRN.

The new edition of terrorism with the use of CBRN weapons in modern civilization of death

Abstract

It perform short characteristic of problems of threat in placed article and dangers caused development of global terrorism. It present taken attempts of terrorist attacks, on population from different areas fight a war terrorist direct, regions and about global coverage continents. Development of threat present from part of mass weapon of shocking in new edition CBRN. Exemplary national model discuss and provincial system of terrorist counteraction on case of threat CBRN.

Keys words: terrorism, bioterrorism, it defend CBRN.